

KEES TESZELSZKY

JOANNES BOCATIUS EGY ISMERETLEN MŰVÉRŐL

Az elmúlt években több német könyvtár anyagát digitalizálták. Ezek nagy része megtalálható a következő oldalon: www.vd17.de. Hivatalosan a honlapon kizárólag 17. századi német nyomtatványok vannak, de az érdeklődők érdekes, eddig még ismeretlen magyar forrásokkal is találkozhatnak. Ezen oldal áttekintésekor akadtam jómagam is a jeles humanista, Joannes Bocatius (Johann Bock, 1569–1621) egy ismeretlen egyleveles nyomtatványára, *Lessometria* címmel.¹ Műfaját tekintve gyászverssel van dolgunk, amely 1614 augusztusában íródott Susanna Fabricius halálára. Még ugyanabban az évben nyomtatásban is megjelent Kassán Johannes Festusnál. Ugyanennél a nyomdásznál 1618-ban további két Bocatius-mű is nyomtatásra került.²

Susanna Fabricius a felesége volt a sziléziai Georgius Fabricius Falkenbergnek, egy tescheni udvari lelkésznek. Akárcsak Bocatius, ő is császári költő, *Poeta Caesarea*. 1609 és 1617 között Fabricius volt a kassai német közösség lelkipásztora.³

Baráti szálak kötötték Bocatiushoz, és fontos szerepet töltött be életében 1610. november 10-i szabadulása, valamint 1611. január 10-i Kassára való visszatérése után.⁴ A város előljárói nem tudtak mit kezdeni Bocatius jogi helyzetével. Fabriciusnak köszönhető, aki érdekében beszédet is tartott, hogy a városi tanács kegyelmet adott Bocatiusnak. Fabricius többször is megjelenik a Bocatius-írásokban. A német lelkipásztor 1611. április 21-én egy ódát írt, amely a *Salomon Hungaricus*⁵ című Bocatius-műben jelent meg. Egy évvel később Bocatius két ódát írt Fabriciushoz, amelyeket a következő

¹ Ioannes BOCATIUS, *Lessometria*. In *Pientissimum ad plures abitum & obitum ... Susannae Fabriciae, ... Georgij Fabricij Falcoberga-Silesij, Poetae Caes. Cassovien. Germ. Ecclesiae Past. & Inspect. perdignissimi, Dilectissimae Vxoris In Christo soporatae Cassoviae Anno 1614. die 7. August., Cassoviae, 1614. VD17 125:005225R, Ratsschulbibliothek Zwickau, Németország, 6.6.29. (24).*

² Ioannes BOCATIUS, *Anser nuptialis*, Cassoviae, 1618 (RMNy 1156); Uő, *Hornus cometa*, Cassoviae, 1618 (RMNy 1157).

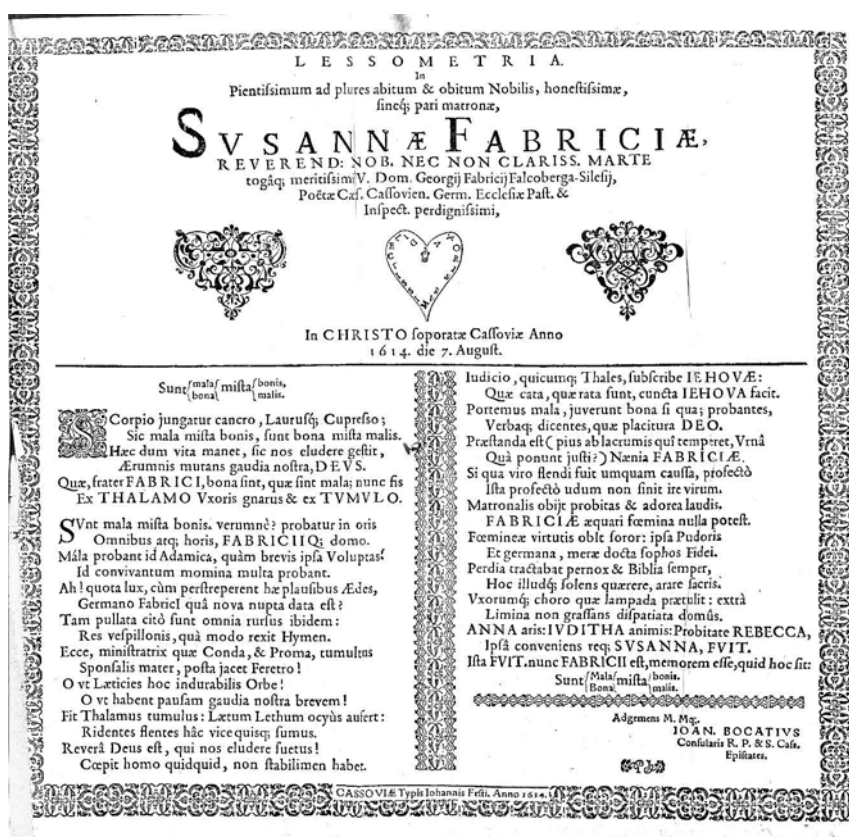
³ SZINNYEI József lexikoncímzava alapján.

⁴ CSONKA Ferenc, *Utószó = BOCATIUS János, Öt év börtönben (1606–1610)*, kiad. CSONKA Ferenc, Bp., 1985, 217–219.

⁵ Ioannes BOCATIUS, *Opera quae exstant omnia*, ed. Franciscus CSONKA, I–II, *Poetica*, Bp., Akadémiai Kiadó, 1990; III, *Prosaica*, Bp., Akadémiai Kiadó, 1992 (BSMRAe: Series nova, XII/1–3), II, 828, 1024; III, 76.

munkákban fedezhetünk fel: *Hexasticha votiva* (1612)⁶ és *Militia Sancti Georgii* (1612).⁷ Az előbbi műben Bocatius háláját fejezte ki mindazoknak, akik szabadulását elősegítették. További három óda szól Iohannes Volkmannushoz, Iohannes Pariciushoz és Iohannes Colmitiushoz a *Militia vel ordo Sancti Iohannis* c. munkájában (1612).⁸ Mindegyikben előfordul Fabricius említése is. 1614-ben jelenik meg Bocatius *Hebdomelia* című műve, melyben a barátok egymáshoz írt ódáival is találkozhatunk.⁹ Egy Fabriciushoz szóló óda kéziratban is fennmaradt.¹⁰

Az újonnan felbukkant nyomtatvány egyértelműen bizonyítja, hogy Bocatiust és Fabriciust szoros szálak fűzték egymáshoz a kassai évek alatt.

⁶ *Uo.*, II, 694.

⁷ *Uo.*, II, 714, 718.

⁸ *Uo.*, II, 735, 738.

⁹ *Uo.*, II, 803, 817–818, 1022–1023.

¹⁰ *Uo.*, II, 862.